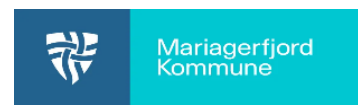

Hvidbog for Natura 2000-handleplanen for område N17 Lille Vildmose, Tofte Skov og Høstemark Skov

Miljøministeriet

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Liste med indkomne hørings svar	3
3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af hørings svar	3

1. Indledning

Natura 2000-handleplanen beskriver indsatser, som skal sikre og forbedre vilkårene for de arter og naturtyper, der er udpeget i Natura 2000-området. Natura 2000-handleplanen er en sammenskrivning af de kommunale Natura 2000-handleplaner og Natura 2000-skovhandleplanerne udarbejdet af Miljøstyrelsen.

Denne hvidbog indeholder bemærkninger til hørings svar fra Aalborg Kommune, Miljøstyrelsen, Vesthimmerlands Kommune, Rebild Kommune og Jammerbugt kommune.

Natura 2000-handleplanen har været i høring i perioden 29. januar 2024 til 26. marts 2024.

Der er i høringsperioden indkommet 2 hørings svar.

I hvidbogen gives der en oversigt over de indkomne hørings svar, og der præsenteres uddrag af de enkelte hørings svar sammen med myndighedernes bemærkninger, herunder eventuelle ændringer i Natura 2000-handleplanen, som hørings svarene måtte give anledning til. Desuden opsummeres Aalborg Kommunes svar på hørings svarene.

2. Liste med indkomne høringsvar

Nedenstående liste viser indkomne høringsvar til den samlede Natura 2000-handleplan.

Offentlige myndigheder
Miljøstyrelsen
Foreninger/organisationer
Danmarks Naturfredningsforening Aalborg

3. Myndighedernes bemærkninger til uddrag af høringsvar

Afsender og resume af høringsvar	Bemærkninger	Natura 2000-handleplanen for N15
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg understreger, at udtagningen af kulstofholdige landbundsjord, kan blive et uvurderligt bidrag til at forbedre tilstanden i værdifulde naturområder i Lille Vildmose – og derfor også bør have fokus og prioritering i afsnit 3.</p>	<p>Aalborg Kommune: AaK er enig i at kulstofholdige landbundsjord kan bidrage til at sikre naturindholdet i området og kommunen samarbejder med MST om gennemførelse af klima-lavbundsordninger i området men vi kender endnu ikke omfang eller geografi i forhold til realisering – dog er de kulstofholdige lavbundsjord nævnt i de specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for N17.</p> <p>MST: MSTs Klima-lavbundsordning (rettet mod kommuner, private lodsejere og fonde) og Landbrugsstyrelsens Lavbundsprojekter (rettet mod kommuner og Naturstyrelsen) har det primære formål at udtage kulstofrige lavbundsjord, men bidrager også til naturlig hydrologi på lavbundsjord.</p> <p>Tilskudsordningerne understøtter desuden natur-, vandmiljø- og øvrige klimaformål. Mere information om tilskudsordningerne kan findes på Miljøstyrelsens og Landbrugsstyrelsens hjemmesider. De kulstofholdige lavbundsjord er nævnt i de specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for N17, så de har myndighedernes opmærksomhed.</p> <p>Svar til DN Aalborg: Planmyndighederne er enig i, at kulstofholdige lavbundsjord kan bidrage til at sikre naturindholdet i området. Kommunen samarbejder med MST om gennemførelse af klima-lavbundsordninger, men omfanget og geografien for realiseringen er endnu ikke kendt. Dog er de kulstofholdige lavbundsjord nævnt i de specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen</p>	<p>Der indarbejdes ingen ændringer i Natura 2000-handleplanen.</p>

	for N17, hvilket viser, at myndighederne er opmærksomme på dem. For mere information om tilskudsordningerne henvises der til Miljøstyrelsens og Landbrugsstyrelsens hjemmesider	
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg påpeger, at det er meget vanskeligt af forholde sig til kommunens indsatser, fordi de ikke er angivet på konkrete arealer. Det efterspørges konkrete arealudpegninger for:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rydning af uønsket opvækst • rydning af invasive arter 	<p>Aalborg Kommune: Det ligger udenfor rammerne for Natura 2000-handleplaner, at være meget konkret.</p> <p>Svar til DN Aalborg: Den kommunale Natura 2000-handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen (jf. §3 i Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (BEK nr. 944 af 27/06/2016).</p>	Der indarbejdes ingen ændringer i Natura 2000-handleplanen.
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg spørger hvorfor der i afsnit 4 først planlægges indsatser mod invasive arter i både skov og lysåbne naturtyper når problemet er stort (mere end 10% invasive), fremfor at planlægge indsatser lige så snart den invasive art konstateres og inden problemet bliver for stort.</p>	<p>Aalborg Kommune: Kriterierne for bekæmpelse af invasive arter i de kommunale handleplaner følger ambitionsniveauet i statens Natura 2000-planer, som er baseret på en afvejning mellem fagligt begrundede behov og de afsatte økonomiske rammer. Handleplanerne forpligter kommunerne til at bekæmpe invasive arter inden for rammerne af dette. Derudover søger Aalborg Kommune at foretage målrettede indsatser mod invasive arter efter økonomisk formåen.</p> <p>MST bemærker at registrering af arealandel med invasive plantearter blev foretaget som et led i kortlægningen af lysåben og skovhabitatnatur i perioden 2016-2019. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne er afstemt, så den økonomiske ramme og den krævede indsats i planerne passer sammen. Til gennemførelse af planerne stiller staten en række virkemidler til rådighed, ligesom det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk via de midler, som kommunerne er blevet økonomisk kompenseret for af staten (DUT-midlerne). Emnet er beskrevet i Miljøstyrelsens generelle høringsnotat "Miljøstyrelsens generelle høringsnotat vedrørende forslag til</p>	Der indarbejdes ingen ændringer i Natura 2000-handleplanen.

	<p>Natura 2000-planer 2022-2027”, som kan læses på styrelsens hjemmeside.</p> <p>Svar til DN Aalborg: Kriterierne for bekæmpelse af invasive arter i de kommunale handleplaner følger ambitionsniveauet i statens Natura 2000-planer, som er baseret på en afvejning mellem fagligt begrundede behov og de afsatte økonomiske rammer. De kommunale handleplaner forpligter til at bekæmpe invasive arter inden for rammerne af dette. Derudover søger kommunerne at foretage målrettede indsatser mod invasive arter efter økonomisk formåen.</p>	
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg efterspørger tiltag for at stoppe nedbrydning og tilgroning af Tofte Moses' vestkant som følge af, at Haslevgårde Å er flyttet tæt på vestkanten, hvilket forårsager konstant dræning og nedbrydning af området.</p>	<p>Aalborg Kommune: Membranløsning er undersøgt, men vurderet for dyrt og vi afventer udtagning af lavbundsarealer som evt. løsning i stedet.</p> <p>Svar til DN Aalborg: AaK er opmærksomme på udfordringen med dræning og nedbrydning af Tofte Moses' vestkant. og har undersøgt flere mulige tiltag, herunder membranløsninger. Desværre er denne løsning blevet vurderet som økonomisk uoverkommelig på nuværende tidspunkt.</p> <p>AaK undersøger fortsat alternative løsninger og er i dialog med relevante myndigheder og interessenter. En mulig løsning, som vi ser nærmere på, er udtagning af lavbundsarealer. Dette kan potentielt afhjælpe problemet med nedbrydning og tilgroning ved at genoprette det naturlige hydrologiske miljø i området.</p>	<p>Der indarbejdes ingen ændringer i Natura 2000-handleplanen.</p>
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg påpeger, at handleplanens indsats med rydning af uønsket opvækst (jf. tabel 5) ikke er tilstrækkelig, hvis man ønsker at undgå gentagne rydninger i Portlandmosens østlige del. De mener, at det her er nødvendigt at genskabe den naturlige hydrologi i dette område.</p>	<p>Aalborg Kommune: AaK er åbne for at genskabe den naturlige hydrologi, men det er ikke givet, at dette er teknisk muligt. Desuden skal en eventuel løsning afstemmes i forhold til tilgængelige finansieringsmuligheder.</p> <p>Svar til DN Aalborg: Ambitionsniveauet i handleplanerne følger statens Natura 2000-planer, som er baseret på en afvejning mellem fagligt begrundede behov og de afsatte økonomiske rammer. AaK er dog opmærksomme på udfordringen med tilgroning med birk i Portlandmosens østlige del og søger at finde en løsning på problemet</p>	<p>Der indarbejdes ingen ændringer i Natura 2000-handleplanen.</p>

	i regi af en revideret plejeplan for det fredede område.	
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg påpeger, at store dele af Mellemområdet har potentiale til at genoprette højmosse gennem naturgenopretning af naturlig hydrologi og vilkår for opvækst af spagnum – hvilket flugter godt med Miljøstyrelsens Indsatsprogram for Lille Vildmose.</p>	<p>Aalborg Kommune: AaK er åbne for at genoprette højmosse i mellemområdet, i det omfang der opstår praktiske og finansielle muligheder.</p> <p>Svar til DN Aalborg: Genopretning af højmosse gennem naturgenopretning af naturlig hydrologi og vilkår for opvækst af spagnum ligger uden for ambitionsniveauet i handleplanerne, som følger statens Natura 2000-planer. Disse planer er baseret på en afvejning mellem fagligt begrundede behov og de afsatte økonomiske rammer. AaK er dog åbne for at genoprette højmosse i mellemområdet, i det omfang der opstår praktiske og finansielle muligheder.</p>	Der indarbejdes ingen ændringer i Natura 2000-handleplanen.
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg påpeger, at i Aalborg kommunes prioritering af den forventede indsats er det ikke muligt at se, hvordan de opkøbte lavbundsarealer til udtaget af kulstofholdige lavbundslande indgår i kommunens indsats for at styrke vilkårene for udpegningsgrundlaget og øge tiltagene for en målrettet klimaindsats.</p>	<p>Aalborg Kommune: Både omfang og geografi på realisering af lavbundsprojekter i Li. Vildmose er endnu uafklaret.</p> <p>Svar til DN Aalborg: Kommunen samarbejder med MST om gennemførelse af klima-lavbundsordninger, men både omfanget og geografien for realiseringen er endnu ikke kendt. Dog er de kulstofholdige lavbundslande nævnt i de specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for N17, hvilket viser, at myndighederne er opmærksomme på dem. Den kommunale Natura 2000-handleplan skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen (jf. §3 i Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (BEK nr 944 af 27/06/2016)).</p>	Der indarbejdes ingen ændringer i Natura 2000-handleplanen.
<p>Danmarks Naturfredningsforening Aalborg påpeger, at handleplanen ikke beskriver konkrete tiltag, der vil kunne opfylde Miljøministeriets specifikke retningslinjer for områdes fugle på udpegningsgrundlaget – herunder klyde, der kræver en fortsættelse af den hidtidige praksis med en årlig rydning af opvæksten på den midterste ø i Birkesø.</p>	<p>Aalborg Kommune: Herunder vil AaK specifikt fortsætte den hidtidige praksis med en årlig rydning af opvæksten på den midterste ø i Birkesø</p> <p>Svar til Miljøstyrelsen: Følgende tekst er blevet tilføjet til handleplanen (Afsnit 4): Tilstanden af</p>	Høringssvaret tages til efterretning, og de efterlyste forhold indarbejdes i Natura 2000-handleplanen.

	<p>levesteder for klyde (hvis tilstanden er god-høj) sikres således, at de kortlagte levesteder opnår en naturtilstand, der matcher arternes biotopskrav til ynglelokalitet. Hvis tilstanden er ringe-moderat, forbedres den således, at 75 % af de kortlagte levesteder opnår en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.</p> <p>Svar til DN Aalborg: AaK vil fortsætte den hidtidige praksis med en årlig rydning af opvæksten på den midterste ø i Birkesø og følgende tekst er blevet tilføjet til handleplanen (Afsnit 4): Tilstanden af levesteder for klyde (hvis tilstanden er god-høj) sikres, således at de kortlagte levesteder opnår en naturtilstand, der matcher arternes biotopskrav til ynglelokalitet. Hvis tilstanden er ringe-moderat, forbedres den, således at 75 % af de kortlagte levesteder opnår en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.</p>	
<p>Bemærkninger fra Miljøstyrelsen vedr. indsatser med frivillig gennemførelse: da det ikke fremgår tydeligt i afsnit 7, at der er andre muligheder end frivillige aftaler til at gennemføre Natura 2000-planen, ønsker Miljøstyrelsen at det specificeres yderligere fx. ved at skrive at "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler".</p>	<p>Aalborg Kommune: AaK indarbejder det nævnte forhold.</p> <p>Svar til Miljøstyrelsen: "Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler" udgår fra handleplanen, og i stedet indføres følgende tekst: "Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler".</p>	<p>Høringssvaret tages til efterretning, og de efterlyste forhold indarbejdes i Natura 2000-handleplanen.</p>
<p>Bemærkninger fra Miljøstyrelsen vedr. henvisninger til love og de lovmæssige bindinger: Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) skal rettes til Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022)</p>	<p>Aalborg Kommune: AaK retter teksten til korrekt lovhenvi sning.</p> <p>Svar til Miljøstyrelsen: Teksten rettes til Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 4. oktober 2022) og Naturbeskyttelsesloven (lovbekendtgørelsen nr. 1392 af 2. oktober 2022) udgår.</p>	<p>Høringssvaret tages til efterretning, og lovhenvi sning korrigeres.</p>
<p>Bemærkninger fra Miljøstyrelsen vedr. redegørelse for gennemførelse af Natura 2000-handleplan fra sidste planperiode: kommunen skal redegøre for, hvordan kommunen har været særligt opmærksomme på de nævnte arter og naturtyper og arter i tilbagegang som er nævnt under de specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for anden planperiode - i den forbindelse mangler levesteder for damflagermus og stellas mosskorpion samt levesteder for ynglefuglene kongeørn,</p>	<p>Aalborg Kommune: Der har i planperioden været særlig opmærksomhed på de arter og naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget ved at opretholde og/eller forbedrer den eksisterende pleje af naturtyperne, og ved at pleje arternes levesteder.</p> <p>Svar til Miljøstyrelsen: Følgende tekst er blevet tilføjet til handleplanen (Afsnit 3): Kommunerne har i planperioden været særlig opmærksomhed på at opretholde og</p>	<p>Høringssvaret tages til efterretning, og de efterlyste forhold indarbejdes i Natura 2000-handleplanen.</p>

<p>mosehornugle, skarv, og trækfuglene sangsvane og sædgås. Ligeledes mangler en beskrivelse af den gennemførte indsats på hedearealer - eller en tydeliggørelse af om nogle af de listede tiltag i afsnit 3.1. er målrettet hedenaturtyperne.</p>	<p>forbedre plejen af arealer med naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget, herunder hedenaturtyper, samt arealer som udgør levesteder for arter i udpegningsgrundlaget, herunder damflagermus og stellas mosskorpion samt levesteder for ynglefuglene kongeørn, mosehornugle, skarv, og trækfuglene sangsvane og sædgås.</p>	
<p>Bemærkninger fra Miljøstyrelsen vedr. behov for indsatser: Natura 2000-planens indsatsprogram for rydning af invasive arter er planlagt med "op til 50 ha" – dette skal fremgå som minimumsareal fordelt mellem kommuner, offentlige lodsejere og Miljøstyrelsen ud fra registreringerne.</p>	<p>Aalborg Kommune: OK</p> <p>Svar til Miljøstyrelsen Indsatsprogrammets fordeling for rydning af invasive arter er nu indarbejdet i tabel 6 (Afsnit 5).</p>	<p>Høringssvaret tages til efterretning, og de efterlyste forhold indarbejdes i Natura 2000-handleplanen.</p>
<p>Bemærkninger fra Miljøstyrelsen vedr. behov for indsatser: Det bør tydeliggøres i planen at levestedet for klyde sikres god-høj naturtilstand.</p>	<p>Aalborg Kommune: AaK vil fortsætte den hidtidige praksis med en årlig rydning af opvæksten på den midterste ø i Birkesø</p> <p>Svar til Miljøstyrelsen: Følgende tekst er blevet tilføjet til handleplanen (Afsnit 4): Tilstanden af levesteder for klyde (hvis tilstanden er god-høj) sikres, således at de kortlagte levesteder opnår en naturtilstand, der matcher arternes biotopskrav til ynglelokalitet. Hvis tilstanden er ringe-moderat, forbedres den, således at 75 % af de kortlagte levesteder opnår en naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.</p>	
<p>Bemærkninger fra Miljøstyrelsen vedr. Indsatser fordelt på aktører: de enkelte offentlige ejeres indsats skal fremgå af fordelingen af indsatsen mellem myndigheder og offentlige lodsejere i handleplanens afsnit "Indsatser fordelt på aktør".</p>	<p>Aalborg Kommune: OK</p> <p>Svar til Miljøstyrelsen: Kun Naturstyrelsen har et beskedent areal indenfor N17. Habitatnaturtyper indenfor dette areal er nu blevet indarbejdet i tabel 6. Desuden er resume af Naturstyrelsens forvaltningsplan indsat som bilag sidst i handleplanen.</p>	<p>Høringssvaret tages til efterretning, og de efterlyste forhold indarbejdes i Natura 2000-handleplanen.</p>